

Secondary School Teachers' Life Satisfaction Level

Ramazan ÖZKUL*, Melike CÖMERT**

Received date: 26.04.2018

Accepted date: 21.11.2018

Abstract

The aim of this research is to determine life satisfaction perceptions of middle school teachers and to evaluate them in terms of independent variables. For this reason, survey research modelis used. The population of this research is Sahinbey central district located in the Gaziantep municipality consists of 3114 secondary school teachers. The research sample selected by the stratified sampling method consists of 526 teachers. In the study to determine the level of life satisfaction of teachers developed by the Diener, Emmons, Larsen and Griffin (1985) "Life Satisfaction Scale" is used. The analysis of the data first included descriptive statistics. Teachers' perceptions of life satisfaction varies according to the gender variable t-test to determine whether; experience, course work, school size and level of education varies according to the variables to determine whether the ANOVA test was performed. Life Satisfaction teachers' perceptions regarding the wording of the scale were evaluated according to the independent variables of gender, course load and school size variables did not differ significantly according to the perceptions of teachers. According to seniority in teacher perceptions of life satisfaction scale for teachers with 21 years or more showed significant differences in favor.

Keywords: Secondary school, teachers, life satisfaction.

* İnönü University, Faculty of Education, Educational Administration, Malatya, Turkey, ramazan-sefidetrak@hotmail.com

** İnönü University, Faculty of Education, Educational Administration, Malatya, Turkey, melike.comert@inonu.edu.tr

Ortaokul Öğretmenlerinde Yaşam Doyum Düzeyi

Ramazan ÖZKUL*, Melike CÖMERT**

Geliş tarihi: 26.04.2018

Kabul tarihi: 21.11.2018

Öz

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyum algılarının belirlenerek bağımsız değişkenler açısından değerlendirilmesidir. Bu nedenle araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Gaziantep ili Şahinbey merkez ilçe belediye sınırları içerisinde yer alan ortaokullarda görev yapan 3114 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilen 526 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerini belirlemek amacıyla Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen “Yaşam Doyum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler analiz edilirken, öncelikle betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Öğretmenlerin yaşam doyumuna ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t- testi, Hizmet Süresi, ders yükü, okul büyüklüğü ve öğrenim düzeyi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Yaşam Doyum ölçeğinde yer alan ifadelerle ilişkin öğretmen algıları bağımsız değişkenlere göre değerlendirildiğinde cinsiyet, ders yükü ve okul büyüklüğü değişkenlerine göre öğretmen algıları anlamlı farklılık göstermemiştir. Hizmet Süresi değişkenine göre öğretmen algıları yaşam doyum ölçeğinde 21 yıl ve üzeri Hizmet Süresine sahip öğretmenler lehine anlamlı farklılık göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Ortaokul, öğretmen, yaşam doyum.

* İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Malatya, Türkiye, ramazan-sefidetrak@hotmail.com

** İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Malatya, Türkiye, melike.comert@inonu.edu.tr

1. Giriş

Öğretmenler, eğitimin temel öğelerinden olup, eğitim-öğretim faaliyetlerindeki rollerinin yanı sıra ülke geleceğindeki rollerinden dolayı son derece önem arz etmektedir. Öğretmenlerin toplumdaki yeri bağlamında ele alındığında, eğitim-öğretim faaliyetlerinde gerek karar verici konumunda olmaları gerekse kritik dönemlerde çocukları eğiten ve onların geleceğine şekil veren kişiler olmaları ayrıca önemlidir. Öğretmenlerin aile yaşantılarında karşılaştıkları ücret sorunu, iş yükü gibi bazı olumsuz durumlar oluşabilir (Tetik, Polat ve Ercengiz, 2012). İnsan ilişkileri yönünden öğretmenlik, çoğu meslekten farklı olarak geniş bir insan kesimiyle ilişki ve etkileşim içinde yerine getirilen bir meslektir. Öğretmenlik, toplumla iç içe olan bir meslektir. Sadece okul ve sınıf ortamında gerçekleştirilen bir meslek değildir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Çoğu toplumsal sorunun temelinde eğitimin yer aldığı ve bu sorunların gün geçtikçe daha karmaşık hale geldiği düşünülünce eğitimcilerin elini taşın altına koymaları ve eğitim örgütlerinin konuya daha büyük bir hassasiyetle eğilmeleri yararlı olabilecektir. Öğretmenlik toplumun en çok kabul ettiği ve bir çok mesleğe oranla daha yakından tanıdığı, benimsediği bir meslektir. Toplum, öğretmenin yaptığı işe ürettiği hizmete adeta bir kutsiyet atfetmektedir. Ancak toplumun mesleğe gösterdiği ilgi ve saygı ile meslek elemanlarına gösterdiği ilgi ve saygı her zaman aynı olmamaktadır. Bu noktada öğretmenin kişiliği, davranışları ve özellikle iletişim yeterliği önemli bir rol oynamaktadır (Dönmez, 2017).

Mutluluk, moral, psikolojik ve öznel iyi oluş, iş doyumunu ve yaşam doyumunu gibi kavramlar günümüzde birçok araştırmanın konusunu oluşturmakta ve gittikçe yaşam doyumunu gibi pozitif olguları inceleyen araştırmalar artış göstermektedir (Recepoglu, 2013). Neugarten tarafından ilk defa 60'lı yıllarda ortaya atılan yaşam doyumunu kavramı, bireyin elinde olanlarla beklentilerinin karşılaştırılmasıyla oluşan durumu ya da sonucu ifade etmektedir (Karabulut ve Özer, 2003:23). Yaşam doyumunu daha çok algı ile ilgili bir kavramdır ve olgularla karşılaştırılmamalıdır. Bu bağlamda, bireyin beklentileri ile yaşam koşullarını algılayışı arasındaki durumu karşılaştırmaları, dolayısıyla kendi yaşamı hakkında bir sonuca varmasını kapsamaktadır (Selçukoğlu, 2001:56).

Bireylerin yaşam doyumunu etkileyen çok sayıda unsur vardır. Bunlardan bazılarını, günlük yaşamdan alınan haz ve mutluluk, yaşama atfedilen anlam, amaca ulaşmak için uyum sağlama, olumlu bireysel kimlik, fiziksel olarak iyi oluş, ekonomik durum, güvenlik ve sosyal ilişkiler olarak sıralamak mümkündür (Schmitter, 2003). Yaşamın geneline ilişkin zihinsel algılamalar ve değerlendirmeler olarak ifade edilen yaşam doyumunu üç bölümden meydana gelmektedir. Birincisinde, birey yaşamını dış ölçütlerle karşılaştırmak suretiyle kendisini iyi hissetmesi, ikincisi, kendi yaşamını değerlendirmesinin oluşturduğu duyu hali, üçüncüsü ise günlük ilişkilerin oluşturduğu iyi olma hali olarak tanımlanmaktadır (Serin ve Özbek, 2006:24).

Yaşam doyumunu, bireyin tüm yaşamını değerlendirmesi sonucunda aldığı haz ya da olumlu duygusal durum olarak tanımlanmaktadır (Başaran, 1982). Yaşam doyumunu ancak iş ile iş dışı zaman arasında denge kurulduğu takdirde ortaya çıkabilir. Mutluluk, moral ve yaşam doyumunu kavramları genellikle birbiri ile karşılaştırılabilmektedir. Morali yaşam doyumundan farklı kılan iki özellik vardır. Birincisi, doyumun daha çok geçmişe ve şimdiki duruma ilişkin olmasına karşın, moral kavramı geleceğe yönelik bir durum olarak ifade edilebilir. İkincisi, doyumun bireysel bir duygu ve bireyin öz-benliğine dayanmasına karşılık, moral daha çok birlikte hareket ve amaçları ortak kılma ile ilgili düşünülebilir. Moral, örgütsel bir kavramdır. Örgütün toplumsal ve işlevsel çevresinin tüm faktörleri bireylerin morali üzerinde etkide bulunur. Doyumu etkileyen tüm faktörler morali de etkiler (Başaran, 1982: 10). Yüksek yaşam doyumuna sahip olan kişiler, hoş olarak nitelendirilen duyguları daha fazla yaşarlar, hayatlarını değiştirme

istekleri daha azdır. İlgilerini çeken faaliyetlerde bulduklarında, sevinç ve mutluluğu daha fazla yaşadıklarında yani yaşamlarından memnun olduklarında, yüksek öznel iyilik hali içinde olacaklardır. Tam tersi yaşamlarında acı, keder, elem, yoksunluk, engellenme, gerilim gibi olumsuz duyguları hissettiklerinde ise yaşamlarından aldıkları doyum düşecektir (Annak, 2005; Bulut, 2007). Örgütlerde çalışanların motivasyonlarında ve çalışma isteklerinde kişilerin, çalışma dışı yaşamlarından aldıkları doyumun etkisi büyüktür. Yaşamdan aldıkları doyumdan etkilenen iş doyumunu yüksek düzeyde sergileyen çalışanların, örgüte ve çalışanlarına zarar vermeye yönelik gizli ve göze çarpmayan eylemleri ya da açıkça meydan okuma, mala zarar verme ve doğrudan fiziksel saldırı gibi yıkıcı davranışları sergileme olasılıkları göreceli olarak daha düşük olacak, tersine bu kişilerin örgüte katkıları büyük ve iş performansları da yüksek olacaktır (Keser, 2005).

Yaşam doyumunu kavramının bireyden bireye farklı algılanma düzeyine bağlı olarak yaşam doyumunu oluşturan öğelerin ne olduğunun belirlenmesi zorlaşmaktadır. Bu bağlamda alanyazında çok farklı yaklaşımlara rastlamak mümkündür. Bireylerin yaşam doyumunu etkileyen unsurlar şu şekilde sıralanmaktadır; (Baykoçak, 2002). Günlük yaşamdan haz ve mutluluk duymak, yaşamı değerli bulmak, amaçlara uyum içinde ulaşma, fiziksel olarak bireyin iyi oluş hali, ekonomik durum, güvenlik ve sosyal ilişkiler. Andrews ve Withey (1974) ve Andrews ve Ciandall (1976), tarafından yapılan iki araştırmayla yaşam doyumuna ait olduğu varsayılan 800'ün üzerinde öğe sıralanmış, ilk araştırmada bu öğeler 100'e, ikincisinde ise 30 öğeye indirilmiştir (Özgen, 2012). Flanagan (1978) yaptığı çalışmada toplam 6500 öğe belirlenmiş ve temel öğelere indirilmiştir. Bu araştırmaya göre, yaşam doyumunu etkileyen bazı öğeler şunlardır (Aydın, 2004:139);

- Sağlık ve öz güven,
- Anne, baba, kardeşler ve yakın akraba ilişkileri,
- Çocuk sahibi olma ve onun yetiştirilmesi,
- Yakın arkadaşlara sahip olma,
- Öğreniyor olma,
- Toplumsallaşma,
- Eğlenceli etkinliklere katılma.

Anne ve babanın, çocuğa karşı olan tutumları, çocuğun kişiliğinin şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir. Çocuklar, anne ve babalarını gözlemleyerek, onları rol model olarak gelişimini sürdürür. Kağıtçıbaşı (1999)' na göre eğer çocuklar öfke ve saldırgan davranışlar içeren bir aile ortamında yetişir ve çevrelerindeki sorunların öfke ve saldırganlık yoluyla çözümlendiğini görürlerse, öfke ve saldırganlığı sorun çözücü bir davranış olarak öğrenirler, saldırgan davranışların yaşamın bir parçası olduğunu düşünürler ve bunu kendi yaşamlarının da bir parçası olarak görürler. Dolayısıyla ebeveynlerin davranışta bulunurken, çocuklara rol model oldukları bilinciyle hareket etmeleri önem arz etmektedir. Günümüz sosyo-ekonomik şartlarında insan ilişkileri, doğal ve sürekli bir yeniden yapılanma içindedir. Beklentilerimiz, ilgilerimiz, alışkanlıklarımız değişen dünya ile birlikte değişmektedir. Aile kurumu da her kurum gibi zaman zaman aksaklıkların ve sorunların ortaya çıkabildiği, ancak bu sorun ve aksaklıkları çözebilme potansiyelini de, yine kendi içinde barındıran bir kurumdur (MEB, 2012).

Christopher (1999) ise yaşam doyumunu, insanın iyi bir yaşamın ne olduğu ile ilgili kendi algısıyla, yaşamının aile, okul, arkadaş gibi alanlarındaki niteliğini bir bütün olarak değerlendirmesi şeklinde açıklamıştır. Bireylerin öznel iyi oluşu ile yakından ilgili bir kavram olan yaşam doyumunu kişiden kişiye farklılık göstermekte ve genel olarak yaşamdan memnun olmayı ifade etmektedir. Bireylerin yaşam doyumunu birçok şeyden etkilenebilir. Bunlardan

bazıları, günlük yaşamdan alınan mutluluk, yaşama yüklenen anlam, amaçlara ulaşma konusunda uyum, pozitif bireysel kimlik, fiziksel olarak bireyin kendisini iyi hissetmesi, ekonomik güvenlik ve sosyal ilişkilerdir (Schmitter, 2003). Yaşamın geneline ilişkin bilişsel algılamalar ve değerlendirmeler olarak ifade edilen yaşam doyumunu üç bölümden oluşmaktadır. Birincisi, bireyin yaşamını dış ölçütlerle karşılaştırarak iyi oluş hali olarak tanımlanır. İkincisi, kendi yaşamını yargılamasının oluşturduğu duyu halidir. Üçüncüsü ise günlük ilişkilerin oluşturduğu memnuniyet halidir (Serin ve Özbek, 2006:24). Alan yazında, yaşam doyumunun, mesleki doyum, öz yeterlik,yalnızlık, tükenmişlik, duygusal zekâ, anne-baba tutumları, bireysel ve aile bütünlük duygusu, benlik saygısı, psikolojik destek alma, bireyin öznel iyi oluşu gibi birçok konu açısından incelenençalışmalara rastlanmıştır (Yetim 2001:23). Yapılan bu çalışmada öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerini inceleyen bir çalışmadır.

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyum algılarının belirlenmesidir. Bu genel amaç çerçevesinde öğretmenlik mesleği, öğretmenlik mesleğinden kaynaklı sorumluluklar ve yaşam doyumuna etkilerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın alt problemleri:

1. Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumlarına ilişkin algıları ne düzeydedir?
2. Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları Hizmet Süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları okul büyüklüğü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Şeklinde belirlenmiştir.

Bu konuda öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerinin araştırılması ve birtakım somut sonuçların ortaya konması, günümüz ve ileriki zamanlarda eğitim-öğretim faaliyetlerinin iyileştirilmesi açısından önemli olabilir. Alanyazında ulaşılan kaynaklar incelendiğinde ortaokul öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerini inceleyen bir çalışmanın bulunmaması açısından bu araştırma önemlidir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli/ Deseni

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bu evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2011). Örneğin araştırmanın amacı araştırma yapılan alanı açıklamak ya da genellenebilir yorumlar yapmak ise tarama modeli kullanılabilir.Bu çalışmada ortaokul öğretmenlerinde yaşam doyumlarının ne düzeyde olduğunun belirlenerek bağımsız değişkenler açısından yaşam doyum düzeylerinin belirlenmesinde genel tarama modeli (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011) kullanılmıştır.

2.2. Evren-Örneklem/Çalışma Grubu/ İncelenen Dokümanlar

Araştırmanın evreni, Gaziantep ili Şahinbey merkez ilçe belediye sınırları içerisinde yer alan ortaokullarda görev yapan 3114 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilen 526 öğretmenden oluşmaktadır.Araştırmanın alt problemindeki bağımsız değişkenlerin boyutları farklı büyüklükte gruplardan oluştuğu için, bu büyüklükler deki oranlar dikkate alınarak tabakalar belirlenmiştir. Bu çalışmada % 95 güven

düzeyi ve .05 tolerans miktarı dikkate alınarak, tabakalı örneklemede, örneklem büyüklüğünü saptamada Cochran (1962) tarafından önerilen formül kullanılmıştır (Akt. Balcı, 2005:95). Bir araştırma yapılırken örnekleme planının yapılması en önemli aşamalardan biri olarak kabul edilebilir (Çıngı, 1990) ve bu planda örneklem büyüklüğünün belirlenmesidir (Karasar, 2011:117). Araştırmalarda örneklem büyüklüğünün kararlaştırılması aşamasında, araştırmanın nicel veya nitelyada karma olarak yöntemi, deseni, eş zamanlı incelenecek değişkenlerin sayısı, hangi veri analizi yönteminin kullanılacağı, sapma miktarı, araştırma odağındaki değişkenin sürekli ya da süreksiz olması gibi birçok ölçüt etkilidir (Büyüköztürk vd., 2010).Örnekleme dahil edilen öğretmenlerin cinsiyet, öğrenim düzeyi ve hizmet süresine göre dağılımlarına ilişkin demografik bilgiler ve okulların büyüklüğüne göre dağılımlarına ilişkin bilgiler Tablo 1'de frekans ve yüzde olarak verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Bağımsız Değişkenlere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

	Değişken	f	%
Öğrenim Düzeyi	Ön lisans	82	15,6
	Lisans	407	77,4
	Lisansüstü	37	7
Okul Büyüklüğü (Öğrenci Sayısı)	1-500	116	22
	501-1000	142	27,1
	1001 ve üstü	268	50,9
Cinsiyet	Kadın	221	42
	Erkek	305	58
Hizmet Süresi	1-5 yıl	56	10,6
	6-10 yıl	90	17,1
	11-15 yıl	104	19,8
	16-20 yıl	120	22,8
	21 yıl ve üstü	156	29,7
Toplam		526	100

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan 526 öğretmenden 305'i (%58) erkek, 221'i ise (%42) kadındır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-5 yıl arasında hizmet süresine sahip olan 56 (% 10,6), 6-10 yıl arasında hizmet süresine sahip olan 90 (%17,1), 11-15 yıl arasında hizmet süresine sahip olan 104 (% 19,8), 16-20 yıl arasında hizmet süresine sahip olan 120 (%22,8), 21 ve üstü hizmet süresine sahip olan 156 (%29,7) kişi şeklindedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 82'si (%15,6) ön lisans, 407' si (%77,4) lisans, 37'si (%7) lisansüstü öğrenim düzeyine sahiptir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki öğrenci sayısı değişkenine göre dağılımı; 1-500 öğrenci olan okullardan 116 (%22,1) öğretmen, 501- 1000 öğrenci olan okullardan 142 (%27,1) öğretmen, 1001 ve üstü öğrenci olan okullardan 268 (%57) öğretmen şeklindedir.

2.3. Verilerin Toplanması/Süreç

2.3.1. Veri toplama araçları

Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerini belirlemek için hangi ölçme araçlarının kullanılacağına karar verilirken, öncelikle ilgili alanyazında çalışmanın amacına uygun, geçerli ve güvenilir ölçme araçları olup olmadığı araştırılmıştır. Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen Yaşam Doyum Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale-SWLS) kullanılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını, İllinois Üniversitesinde psikoloji öğrenimi gören toplam 176 lisans öğrencisine uygulamışlardır. İki ay sonra, bu öğrencilerin 76'sına yeniden uygulanarak değerlendirmeye alınmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda test-tekrar test korelasyon katsayısı .82 belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda alfa katsayısı da .87 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Köker (1991) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin tek faktörlü yapısını sınamak için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA'da yer alan Ki-Kare (Chi-Square)/serbestlik derecesi oranının (df) 3'un altında olması koşulu aranmıştır. DFA ile hesaplanan (χ^2/sd) oranı ise 1,17'dir ve bu değer, önerilen faktör modelinin verilerle iyi uyum gösterdiğini ortaya koymuştur (Şimşek, 2007). Bireyin kendi yaşamına ilişkin öznel değerlendirmesini yansıtan ölçek, algılanan genel yaşam doyumunu ölçmektedir. Ölçekten alınan puanın artması, algılanan genel yaşam doyumunun da arttığını göstermektedir. Ölçek; "Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın, Hayatımdan memnunum, Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim" gibi maddelerden oluşmaktadır. Yaşam Doyum Ölçeği, 1-5 arasında puanlanan beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçek puanlamasında, *Katılmıyorum, 1 puan; Kısmen Katılıyorum, 2 puan; Orta Düzeyde Katılıyorum, 3 puan; Çoğunlukla Katılıyorum, 4 puan; Tamamen Katılıyorum, 5 puan* olarak değerlendirilmektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekteki maddelerin her birine verilen yanıtların kararlılığı için test-tekrar test yöntemi ve ölçeğin ne denli iyi işlediğini anlamak amacıyla madde analizi çalışması yapılmıştır. Belli haftalarda iki defa uygulanan ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .85 olarak bulunmuştur. Madde analizi çalışmasında ise, ölçeğin madde puanları ile test puanları arasındaki korelasyon katsayısı Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmıştır. Buna göre ölçeğin toplam puan ile 1. Madde .73, 2. Madde .73, 3. Madde .76, 4. Madde .75 ve 5. Madde .90 düzeyinde ilişkili bulunmuştur. Ayrıca; ölçeğin yapılan güvenilirlik çalışmasında, Cronbach-Alfa güvenilirlik katsayısı .76 olarak elde edilmiştir (Köker, 1991). Ölçeğin öğretmenlerle yapılan güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılık katsayısı ".76" olarak hesaplanmıştır (Eraslan, 2000). Ölçeğin bu araştırma kapsamında elde edilen iç tutarlılık (Cronbach alfa) katsayısı ".77" hesaplanmıştır. Yaşam doyum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 25, en düşük puan ise 5'tir. Ölçekte yer alan madde sayısı, alınabilecek en düşük ve en yüksek puanlar ve bu puanların nasıl yorumlanması gerektiği tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2. Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puanlar ve Yorumlanması

Ölçek	Boyuttan Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puanlar	Ölçekten Alınan Puanlar Arttıkça
Yaşam Doyumu	5-25	Ortaokul öğretmenlerinin, yaşam doyum algı düzeylerinin arttığı

Birinci Veri Toplama Aracı: Ortaokul öğretmenlerinin bazı demografik özelliklerinin (cinsiyetleri, Hizmet Süresi yılları, haftalık ders yükleri, okullardaki öğrenci sayıları ve öğrenim düzeyi) belirlenmesine yönelik sorular yer almaktadır.

İkinci Veri Toplama Aracı: Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyum düzeylerini belirlemek amacıyla Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen Yaşam Doyum Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale-SWLS) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Köker (1991) tarafından yapılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Ortaokul öğretmenlerinde yaşam doyum düzeyleri belirlenirken 6 farklı alt probleme yanıt aranmıştır. Araştırmanın 1. alt problemine yanıt bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinden betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Bu bağlamda katılımcıların yaşam doyum ölçeğinden almış oldukları en düşük ve en yüksek puanlar, aritmetik ortalama ve standart sapma puanları hesaplanmıştır.

Araştırmanın 2. alt problemine yanıt bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinde t-testi yapılmıştır. Ancak t-testi yapılmadan önce verilerin testin uygulanabilmesi için gerekli varsayımları karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Bağımsız gruplarda t-testinin uygulanabilmesi için, bağımlı değişkene ilişkin ölçümlerin dağılımının her iki grupta da normal olması ve ortalama puanları karşılaştırılacak örneklemelerin ilişkisiz olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2010).

Araştırmanın 3., 4.ve 5. alt problemine yanıt bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinden tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) yapılmıştır. ANOVA testinin uygulanabilmesi için, bağımlı değişkene ait ölçümlerin en az aralık ölçeğinde olması, bağımlı değişkende etkisi araştırılan faktörün her bir düzeyinde normal dağılım göstermesi, ortalama puanları karşılaştırılacak örneklemelerin ilişkisiz olması ve bağımlı değişkene ilişkin varyansların her bir örneklem için eşit olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2010). ANOVA testi sonucunda anlamlı farkın belirlendiği durumlarda, farkın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testleri kullanılmıştır. Grup varyanslarının eşit dağıldığı durumlarda, ortalama puanlarının çoklu karşılaştırmasında LSD testi, grup varyanslarının eşit olmadığı durumlarda ise Dunnett C testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2010). Araştırmada gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu durumlarda ayrıca etki büyüklüğünü belirlemek üzere eta-kare (η^2) korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Bir ANOVA deseninde değişkenler arasındaki ilişkinin gücünü kararlaştırmada sık kullanılan bir istatistik olan eta-kare (η^2) korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Etki büyüklüğü istatistiği sonucunda elde edilen η^2 değeri yorumlanırken; “.01” düzeyindeki bir değer küçük, “.06” düzeyindeki bir değer orta, “.14” düzeyindeki bir değer ise geniş etki büyüklüğü olarak değerlendirilir (Büyüköztürk, 2010:44).

3. Bulgular

Gaziantep ili, Şahinbey merkez ilçesindeki ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, “Yaşam Doyum Ölçeği” e verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular, bağımsız değişkenlere göre tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır. Bağımsız değişkenlere ilişkin bulgular, araştırmanın alt problemleri sıralı olarak verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi; “Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumlarına ilişkin algıları ne düzeydedir?” olarak düzenlenmiştir.

Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla ölçek için, elde edilen veriler üzerinden betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Bu bağlamda, katılımcıların ölçekten almış oldukları en

düşük ve en yüksek puanlar, aritmetik ortalama ile standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Yaşam Doyum Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Ölçek	En düşük	En yüksek	\bar{X}	Ss	Katılma düzeyi
Yaşam Doyumu	5	25	16.040	4.560	Orta

Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin aldıkları puanların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=16.040$) ve standart sapmasının ($Ss=4.560$) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre öğretmenlerin, yaşam doyumunda yer alan ifadelere *orta* düzeyde katıldıkları söylenebilir. Bu bağlamda öğretmenlerin yaşam doyum algılarının alanyazında yapılan araştırmalarla (Kermen, Doğan ve Tosun, 2016) paralellik gösterdiği söylenebilir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi; “Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt bulmak için yapılan t-testi sonucu elde edilen bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Ortaokul Öğretmenlerinin Yaşam Doyum Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Yaşam Doyumu	Kadın	221	15,840	4,230	524	0,86	,39
	Erkek	305	16,190	4,790			

* $p < .05$

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulguya göre, farklı cinsiyetlerdeki öğretmenler yaşam doyum düzeyine ilişkin benzer algılara sahiptirler. Öğretmenlik mesleğinde gerek iş koşulları gerekse mesleğe karşı bakış gibi durumlar dikkate alındığında cinsiyete göre bir farklılık olmadığı söylenebilir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi; “Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları Hizmet Süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt bulmak için yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Ortaokul Öğretmenlerinin Yaşam Doyum Düzeylerinin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek	Hizmet Süresi(Yıl)	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	p	Anlamlı Fark (LSD)	η^2
Yaşam Doyumu	A)1-5	56	16,010	4,850	4	4,60	,00*	E-B	,06
	B)6-10	90	15,160	4,900	521			E-C	
	C)11-15	104	15,600	4,370	525			E-D	
	D)16-20	120	15,460	4,260					
	E)21+	156	17,290	4,380					

* p< .05

Tablo 5'te ki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin Hizmet Süresi değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır $F(4,521)=4.60$, $p<.05$). Katılımcıların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X}=17.29$) Hizmet Süresine sahip öğretmenlerin, 6-10 yıl ($\bar{X} =15.160$), 11-15 yıl ($\bar{X}=15.600$) ve 16-20 yıl ($\bar{X}=15.460$) Hizmet Süresine sahip öğretmenlere göre daha yüksek aritmetik ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Yapılan LSD testine göre, 21 yıl ve üzeri Hizmet Süresine sahip öğretmenlerin 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 16-20 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlere göre, daha fazla yaşam doyumu yaşadıkları söylenebilir. Bir diğer ifadeyle yaşam doyumu ile hizmet süresi arasında anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir. Bu farkın ne düzeyde anlamlı olduğunu belirlemek üzere, elde edilen veriler üzerinden hesaplanan η^2 değerinden hareketle (.06), öğretmenlerin bu boyuttan aldıkları puanlara ait gözlenen varyansın yaklaşık olarak % 6'sının hizmet Süresine bağlı olduğu söylenebilir. Etki büyüklüğüne ilişkin hesaplanan bu değer, yaşam doyumu açısından Hizmet Süresi değişkeninin "orta" etki büyüklüğüne sahip olduğu söylenebilir.

3.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi; "Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları okul büyüklüğü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt bulmak için yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Ortaokul Öğretmenlerinin Yaşam Doyum Düzeylerinin Okul Büyüklüğü Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek	Okul Büyüklüğü (Öğrenci Sayısı)	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	p	Anlamlı Fark (LSD)
Yaşam Doyumu	A)500'den az	116	16,170	4,420	2	1,05	,34	
	B)500-1000	142	15,570	4,570	523			
	C)1000+	268	16,230	4,610	525			

* p< .05

Tablo 6'da ki bulgular incelendiğinde, ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanların okul büyüklüğü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır [$F(2,523)=1,05$, $p>.05$]. Başka bir ifade ile ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyum düzeylerinde aldıkları toplam puan ortalamalarının okul büyüklüğü değişkenine göre benzerlik gösterdiği söylenebilir. Yaşam doyumu algısı aile ve iş

hayatının genelinde algılanan bir durum olduğu için sadece okul büyüklüğünün bu algının farklılaşmasında etkili olmadığı söylenebilir.

3.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi; “Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt bulmak için yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Ortaokul Öğretmenlerinin Yaşam Doyum Düzeylerinin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek	Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	p	Anlamlı Fark (LSD)	η^2
Yaşam Doyumu	A)Önlisans	82	17,48	4,10	2	4,94	,00*	A-C	,02
	B)Lisans	407	15,78	4,60	523				
	C)Lisansüstü	37	15,70	4,59	525				

* p< .05

Tablo 7’de ki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim düzeyi değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır $F(2,523)=4.94$, $p<.05$). Katılımcıların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, önlisans ($\bar{X}=17.48$) öğrenim düzeyine sahip öğretmenlerin, lisansüstü ($\bar{X}=15.70$) öğrenim düzeyine sahip öğretmenlere göre daha yüksek aritmetik ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın birinci alt problemi; “Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumlarına ilişkin algıları ne düzeydedir?” olarak düzenlenmiştir. Bu alt problem ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır: Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşam doyum ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalaması “ $\bar{X}=16.04$ ” olarak hesaplanmıştır. Bu bulgudan hareketle araştırmaya katılan öğretmenlerin: Yaşam doyum ölçeğinde yer alan ifadelere *orta* düzeyde katıldıkları, bir diğer ifadeyle kendilerini *orta* düzeyde yaşam doyumunu yaşıyor olarak algıladıkları belirlenmiştir. Buna göre öğretmenlerin sosyal aktivitelere, eğlenceli etkinliklere katılımlarının fazla olmamasından dolayı (kitap okuma, sinema, müzik dinleme vb.) yaşam doyumlarını yeterince karşılayamadıkları söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi; “Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” olarak düzenlenmiştir. Bu alt problem ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır: Yaşam doyumunu açısından yapılan analizler sonucunda, araştırmaya katılan kadın ve erkek öğretmenlerin yaşam doyum düzeyine ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmediği belirlenmiştir. Bu bulgudan hareketle, farklı cinsiyetlerdeki öğretmenlerin, yaşam doyum düzeylerine ilişkin benzer algılara sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu Huebner (1994), Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman (2005), Gilman ve Huebner (2006), Altay ve Avcı (2009), Koçak ve İçmenoğlu (2012) tarafından yürütülen çalışmalardan elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Alanyazında yaşam doyum düzeyinin cinsiyete göre farklılaştığını söyleyen araştırmalar da bulunmaktadır. Dikmen (1995), Keser (2005), Aydiner (2011) yaptıkları araştırmalarında kadınların erkeklere göre daha fazla yaşam doyumunu yaşadıklarını belirlemişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi; “Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları Hizmet Süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” olarak düzenlenmiştir. Bu alt problem ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır: Yaşam doyumunu açısından, araştırmaya katılan öğretmenlerin algılarının farklılaştığı belirlenmiştir. Yaşam doyumunu açısından yapılan analizler sonucunda, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X}=17.29$) Hizmet Süresine sahip öğretmenlerin, 6-10 yıl ($\bar{X}=15.16$), 11-15 yıl ($\bar{X}=15.60$) ve 16-20 yıl ($\bar{X}=15.46$) Hizmet Süresine sahip öğretmenlere göre daha yüksek aritmetik ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir. Hizmet Süresi değişkeninin yaşam doyumunu üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu belirlemek üzere hesaplanan η^2 katsayısından hareketle, yaşam doyumunu açısından Hizmet Süresi değişkeninin *orta* etki büyüklüğüne sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerinin Hizmet Süresi değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu yaşam doyum düzeyi puanlarının hizmet süresine bağlı olarak artışının bireyin yaşamında anlam bulmasını ve yaşamındaki amaçlarına ulaşma ihtimalinin artması, yaşamında ulaşmak istediği amaçlara ulaşmış olması gibi Diener’in yaşam doyum görüşü ve Franklin’in yaşamın anlamı, yaşam amaçları görüşü ve Rotter’in beklentinin davranışlarımızın belirleyici olma yönündeki görüşü ile paralellik göstermektedir. Bireylerin beklentilerinin yönünde davranması ve bu beklenti sonucunda elde ettiği haz, yaşam amaçlarının gerçekleşmesinde yaşam doyumunun hizmet süresine bağlı olarak artış göstermesinin beklenen bir sonuç olduğu ileri sürülebilir (Aydiner, 2011).

Araştırmanın dördüncü alt problemi; “Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları okul büyüklüğü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” olarak düzenlenmiştir. Bu alt problem ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır: Yaşam doyumunu açısından yapılan analizler sonucunda, araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşam doyum düzeyine ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmediği belirlenmiştir. Bu bulgudan hareketle, farklı büyüklükteki okullarda görev yapan öğretmenlerin, yaşam doyum düzeylerine ilişkin benzer algılara sahip oldukları belirlenmiştir.

Araştırmanın beşinci alt problemi; “Ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumuna ilişkin algıları öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” olarak düzenlenmiştir. Bu alt problem ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır: Yaşam doyumunu açısından, araştırmaya katılan öğretmenlerin algılarının önlisans düzeyinde öğrenim gören öğretmenler lehine farklılaştığı belirlenmiştir. Yaşam doyumunu açısından yapılan analizler sonucunda, önlisans ($\bar{X}=17.48$) öğrenim düzeyine sahip öğretmenlerin, lisansüstü ($\bar{X}=15.70$) öğrenim düzeyine sahip öğretmenlere göre daha yüksek aritmetik ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir. Ancak öğrenim düzeyi değişkeninin yaşam doyumunu üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu belirlemek üzere hesaplanan η^2 katsayısından hareketle, yaşam doyumunu açısından öğrenim düzeyi değişkeninin oldukça *küçük* etki büyüklüğüne sahip olduğu, dolayısıyla ortaya çıkan manidar farklılığın sorgulanabilir olduğu belirlenmiştir. Bu bulgudan hareketle, önlisans öğrenim düzeyine sahip öğretmenlerin lisansüstü öğrenim düzeyine sahip öğretmenlere göre, daha fazla yaşam doyumunu yaşadıkları söylenebilir. Bir diğer ifadeyle yaşam doyumunu ile öğrenim düzeyi arasında anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir. Bu farkın ne düzeyde anlamlı olduğunu belirlemek üzere, elde edilen veriler üzerinden hesaplanan η^2 değerinden hareketle (.02), öğretmenlerin bu boyuttan aldıkları puanlara ait gözlenen varyansın yaklaşık olarak % 2’sinin öğrenim düzeyine bağlı olduğu söylenebilir. Etki büyüklüğüne ilişkin hesaplanan bu değer, yaşam doyumunu açısından öğrenim düzeyi değişkeninin “küçük” etki büyüklüğüne sahip olduğu söylenebilir. Eğitim düzeyinin yaşam doyumunu üzerinde etkili olduğunu belirten araştırmalar yapılmış ise de eğitim, maddi güç ve statü gibi diğer değişkenler ile birleşince yaşam doyumunu

üzerinde etkisini göstermiştir. Yani bireyin sahip olduğu statüleri kullanabilme imkânlarının, yaşam doyumunu arttırdığını, buna karşın yüksek eğitilmiş bireylerin aldıkları eğitimden kaynaklı beklentilerinin de artması ve beklentilerinin karşılanmaması sonucu yaşam doyum düzeyleri düşebilmektedir (Keser, 2003:200). Ayrıca (Polatçı, 2011), (Kaya, Balay ve Demirci, 2014) ve (Akgün, 2015) yaptıkları araştırmalarda Lisansüstü düzeyde eğitim almış öğretmenlerin yaşam doyum düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

4.1. Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle uygulayıcılar ve araştırmacılar için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

4.1.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Araştırmaya katılan ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumlarını *orta* düzeyde algıladıkları bulgusundan hareketle; öğretmenlerin yaşam doyumlarının yüksek olmamasında tayin sıkıntısı ve alanından memnun olmama gibi sebepleri olabilir. Tayin sıkıntılarının en aza indirilerek, gerekli eğitimlerin verilip alan değişikliğine olanak sağlanabilir.
2. Araştırmada öğretmenlerin öğrenim düzeyleri arttıkça yaşam doyum algılarının azaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulguya göre, öğrenim düzeyi yüksek olan öğretmenler için fazla rolün getirdiği zaman baskısından dolayı, bir rolü karşıladığında, diğer rollerini karşılaması zorlaşabilmektedir. Bu bağlamda önceliklerin belirlenip, zamanın etkili yönetilmesi yaşam doyum algılarının olumlu yönde değişmesine katkı sağlayabilir.
3. Öğretmenlerin Hizmet Süreleri arttıkça yaşam doyum algılarının arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgudan hareketle; Hizmet Süresi az olan öğretmenlerin yaşam doyum algılarının düşük olduğu düşünülmektedir. Bu algılarını olumlu yönde değiştirecek zamanın etkili yönetileceği planlamalar yapılabilir. Nicel araştırmaların nitel araştırmalarla desteklenmesi de yaşam doyumunun ayrıntılı bir şekilde incelenmesine katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda disiplinler arası çalışmalar yapılması araştırmaya zenginlik katabilir.

4.1.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin, bir ilin çalışanı olması bulgularının genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerini değişik bölge ve illerdeki okullarda karşılaştırmalı olarak incelenmesi, araştırma sonuçlarının genellenebilmesi adına yararlı olabilir.
2. Bu araştırma ile ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerine ilişkin algıları belirlenmiştir. Yapılacak başka araştırmalar ile okul yöneticilerinin ve akademisyenlerin konuya ilişkin algılarını belirlemeye dönük araştırmalar yapılabilir.
3. Bu araştırma ile ortaokullarda yaşam doyum düzeyleri araştırılmıştır. Benzer araştırmalar farklı eğitim kademelerinde yürütülebilir.
4. Bu araştırmada yaşam doyumunu cinsiyet, öğrenim düzeyi gibi bağımsız değişkenlerin küçük etki büyüklüğüne sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgudan hareketle farklı bağımsız değişkenler (medeni durum, çocuk sayısı...) kullanılarak araştırmalar yapılabilir.
5. Yaşam doyum düzeyleri üzerinde aile, okul yöneticilerinin ve öğretmen tutumlarının etkisinin araştırılması çalışmanın daha iyi anlaşılabilmesine yardımcı olabilir. (Alanın genişletilmesi, farklı alanlarda yapılması vb.)

Kaynaklar

- Akgün, E. (2015). *Lise öğretmenlerinin psikolojik sermaye düzeyleri ile yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Altay, B. ve Avcı, İ. A. (2009). Huzurevinde yaşayan yaşlılarda öz bakım gücü ve yaşam doyum arasındaki ilişki. *Dicle Tıp Dergisi*, 36(4), 275-282.
- Annak, B.B. (2005). Sosyal Destek, Sosyal Ağ, Yaşam Kalitesi ve Yaşam Doyumu: Duygu-Durum Ve Anksiyete Bozukluğu Tanısı Alan Kişiler ve Düzenli Hemodiyaliz Tedavisi Gören Hastalar Açısından Bir Karşılaştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avşaroglu, S., Deniz, M. E. ve Kahraman, A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumunu iş doyumunu ve mesleki tükenmişliğin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 115-129.
- Aydın, İ. P. (2004). *İş yaşamında stres*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aydiner, B. B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının alt boyutlarının, genel öz-yeterlilik, yaşam doyumunu ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Balcı, A. (2005). Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler (5. basım). Ankara:Pegem A Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1982). *Örgütsel davranışın yönetimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Baykoçak, C. (2002). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunları ve tükenmişlik düzeyleri (Bursa İli Uygulaması)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Bulut, N. (2007). Okul Psikolojik danışmanlarının yaşam doyumunu, stresle başa çıkma stratejileri ve olumsuz otomatik düşünceleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 1-13.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (12.baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (9. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çıngı, H. (1990). *Örnekleme teorileri*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları.

- Deniz, M. E. (2006). The relationships among coping with stress, life satisfaction decision Making style sanddesicion self esteem: An investigation with Turkish university students. *Social Behaviour and Personality*. 34(9), 1161-1170.
- Diener, E.,Emmons, R. A., Larsen, R. J. andGriffin, S. (1985). The satisfactionwith life scale. *J Pers Assess*, 49, 71-75.
- Dönmez, B. (2017). Saygın öğretmen yetiştirme ve İstihdamı üzerine düşünceler. *Eğitime Bakış*,13(41),22-41.
- Eraslan, B. Ç. (2000). *Yaşam doyumları farklı ilköğretim öğretmenlerinin stresle başa çıkma stratejilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gilman, R. andHuebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 311-319.
- Huebner, E. S. (1994). Preliminary development andvalidation of a multi dimensional life Satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*, 6, 149-158.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Karabulut, Ö. Ö. ve Özer, M. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumu. *Geriatrı*, 6(2), 72-74.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi* (22. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, A.,Balay, R. ve Demirci, Z. (2014). Ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeylerinin incelenmesi. Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 47-68.
- Kermen, U., Tosun, N. İ. Ve Doğan, U. (2016). Yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşun yordayıcısı olarak sosyal kaygı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi* 2(2), 01-29.
- Keser, A. (2003). *Çalışma yaşamında motivasyon ve yaşam tatmini*. Alf Aktüel Yayını
- Keser, A. (2005). İş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi: Otomotiv sektöründe bir uygulama. *Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.
- Koçak, R. ve İçmenoğlu, E. (2012). Üstün yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ ve yaratıcılık düzeylerinin yaşam doyumlarını yordayıcı rolü. *Türk PsikolojikDanışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (37), 73-85.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal BilimlerEnstitüsü, Ankara.
- M.E.B. (2012). İş ve insan ilişkileri.

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/09/09/347449/dosyalar/2012_12/06022739_ve_nsanlklerdersnotu.pdf

- Özgen, F. (2012). *Ç.O.M.Ü Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Polatçı, S. (2011). Psikolojik sermayenin performans üzerindeki etkisinde iş aile yayılımı ve psikolojik iyi oluşun rolü (Doktora Tezi). Tez No: 286064. Erciyes Üniversitesi: Kayseri
- Recepoğlu, E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam doyumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 311-326.
- Schmitter, A. C. (2003). Life satisfaction in centenarians residing in long-term care. <http://www.mmhc.com/articles/NHM9912/cutillo.html>. Erişim Tarihi:12.02.2014.
- Selçukoğlu, Z. (2001). *Araştırma görevlilerinde tükenmişlik düzeyi ile yalnızlık düzeyi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Serin, N. G. ve Özbek, B. (2006). *Okul idarecilerinin duygusal zekâ beceri düzeyleri ile yaşam doyumunu yöneticilik deneyimleri ve cinsiyet açısından incelenmesi*. Uluslararası Duygusal Zekâ ve İletişim Sempozyum Bildiri Kitabı, İzmir: Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, 24.
- Şimşek, O. F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş (Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları)*. Ankara: Ekinoks.
- Tetik, H., Polat, S. ve Ercengiz, M. (2012). Öğretmenlerin mesleki tükenmişliklerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 152-173.
- Yetim, Ü. (2001). *Toplumdan bireye mutluluk resimleri* (1. Baskı). İstanbul: Bağlam Yayınları.

Extended Summary

1. Introduction

Life Satisfaction

Subjective well-being (SWB) is how people experience the quality of their lives. The structure of subjective well-being has been conceptualized as consisting of two major components: the emotional or affective component, and the judgemental or cognitive component (Diener, 1984; Veenhoven, 1984). The judgemental component has also been conceptualized as life satisfaction (Andrews ve Withey, 1976). Global life satisfaction scales ask respondents to evaluate their lives as a whole on a likert-type scale ranging from very satisfying (5) to very dissatisfying (1). The most prevalent one among those scales which we used as well in our study, the Satisfaction With Life Scale (SWLS; Diener et al., 1985) was developed as a measure of the judgemental component of SWB and used widely in commuting studies.

Teachers are extremely important because of their roles in education and training as well as their role in the country's future. At the same time, teachers are decision-makers in education-training activities and to be the ones who educate children in critical periods and shape their future. Some unfavourable situations that teachers may experience in family life, inadequacy of pay, workload may occur (Tetik, Polat and Ercengiz, 2012). Given that education has taken place on the basis of many social problems and these problems have become increasingly complex, it may be useful for educators and institutions to devote more attention to the issue. Every occupation has its own set of troubles. There are some problems in the teaching profession as well as in every profession. However, despite all the negativities experienced, it can be said that the teaching profession is a respectable occupation accepted by the individuals in the society.

The aim of this research is to determine life satisfaction perceptions of middle school teachers and to evaluate them in terms of independent variables. For this reason, survey research modelis used.

2. Method

The population of this research is Sahinbey central district located in the Gaziantep municipality consists of 3114 secondary school teachers. The research sample selected by the stratified sampling method consists of 526 teachers. In the study to determine the level of life satisfaction of teachers developed by the Diener, Emmons, Larsen and Griffin (1985) "Life Satisfaction Scale" is used. The analysis of the data first included descriptive statistics. Teachers' perceptions of life satisfaction varies according to the gender variable t-test to determine whether; experience, coursework, school size and level of education varies according to the variables to determine whether the ANOVA test was performed. At the end of ANOVA test where there have been meaningful differences, LSD and Dunnett's C test was used to point out the source or sources of the difference. The effect size of the differences was tested using eta-square (η^2) correlation coefficient.

3. Findings, Discussion and Results

Life Satisfaction teachers' perceptions regarding the wording of the scale were evaluated according to the independent variables of gender, course load and school size variables did not differ significantly according to the perceptions of teachers. According to seniority in teacher perceptions of life satisfaction scale for teachers with 21 years or more showed significant differences in favor. According to the variable level of education in teacher perceptions of life

Ortaokul Öğretmenlerinde Yaşam Doyum Düzeyi

satisfaction scale with associate degrees showed significant differences in favor of teachers. As a result of the descriptive statistics of teachers' life satisfaction scale with the expression "medium" level has been determined that participated. If the teachers' life satisfaction is not high, there may be reasons for ration and dissatisfaction with the field. The necessary training can be given and the field can be changed.

Araştırma makalesi: Özkul, R & Cömert, M. (2018). Ortaokul öğretmenlerinde yaşam doyum düzeyi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 707-724.